

GAZETA TRANSILVANIEI

PROPRIETARĂ: ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRAȘOV
Apare de două ori pe săptămână prin îngrijirea
Comitet de redacție.
Atelierele tipografiei „Astra” Tf. 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 3.

STEAG RIDICAT LA
1838

GHLBARIȚIU ȘI SPINȚIT DE LUPTELE PURTATE SUB CUTELE LUI
DE ATAȚIA URMAȘI, ÎN FRUNTE CU MUREȘENII

DACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BRAȘOV.
S.C. FERDINAND Nr. 12 Tf. 1513
lei 300. Autorități și Societăți lei 60
după tarif.

Nr. 32 Inreg. Trib. Brașov S. II No. G. II. 71/942

Sâmbătă 1 Mai 1943

Anul 106

Pentru presa transilvană

de V. Branisce

Se pare că am intrat într-o zodie norocoasă. În preajma sărbătorilor mai mulți confrăți din capitală și-au adus aminte că dincoace de munți trăiește o tradiție cărturărească și o presă închinată permanentelor interese ale neamului.

Încetăm cu recunoștință cuvintele bune ce ni se adresează. Oricât ar fi de târziu sau de rare, vorbele bune se duc drept la inimă, mai ales că în această privință n'am prea fost răsfățați de soartă. Adeseori am avut parte și de hula și de învinuiri nedrepte. Ce nu ni s'a aruncat în cărcă pe lăsoare?

Dar, mai rea decât orice învinuire făcșă a fost tăcerea, tăcerea cea mare care a învăluit acțiunile noastre cele mai scumpe. Când scrisul presei transilvane, pornit din adâncuri de suflet nepotolite, căuta să se înfiripeze, când ridicam glasul pentru o cauză de vleață și de moarte, iar acțiunea noastră rămânea izolată, un strigăt în pustiu, ne fiind susținuți de cei chemați în primul rând să susțină această luptă, atunci am golit până în fund paharul amarăciunii.

Glasul nostru închinat Transilvaniei a fost întotdeauna glasul românismului întreg. Cine nu l-a înțeles, a fost de rea credință sau, în cel mai bun caz, nu și-a luat osteneala să-l înțeleagă.

Transilvania, cu tot specificul așezărilor ei, intrupează cea mai autentică manifestare a sufletului românesc. Unitatea de gândire, exprimată prin limbă, unitatea de simțire, păstrată prin tradiție, unitatea de destin, concretizată prin aspirații, constituie fondul nostru comun, constituie esența românismului și legătura veșnică cu frații de pretutindeni.

Din acest fond comun al sufletului românesc și-a țesut Transilvania un straiu propriu, și din lacrimi și suferință și-a brodat altă la cămașă. Ființa ei nu trebuie considerată numai prin prisma limitării ei în spațiu, un teritoriu ce se poate anexa sau ceda cu ușurință, ci ea se integrează în ființa neamului printr-o lungă evoluție în timp.

Când ne ridicăm glasul pentru Transilvania noi simțim legătura adâncă, organică, ce ne leagă cu pământul din care am răsărit, și vorba și pașii ne sunt călăuziți de strădanla unul lung și de înaintași. Nu ne inspirăm din enciclopedii. Nu căutăm subiecte din Larousse. Atitudinea noastră nu este dictată de conjuncturi prielnice, tot așa cum nu soave în fața amenințării.

Dacă astăzi ne legăm vleața și aspirațiile de un singur fel și nu înțelegem niciun compromis, nicio abatere dela revendicările permanente ale neamului, pe semne, așa ne îndeamnă sângele înaltașilor și glasul trecutelor răsmerițe.

De stat să scormonești trecutul familiilor ardeleni vei găsi maritri în fiecare genunchi de om. Păcat că uitarea își trece tăvălugul peste toate aceste capitole de luptă de afirmare românească. Ele rămân nescrise, un crâmpeiu de trăire ce nu și-a găsit cronicarul.

O luptă anonimă multiseclară, lată zestrea Transilvaniei. Dacă din acest nolan de fapte răsar ici colo nume luminoase, ele s'au păstrat, fiind înregistrate de călăi în clipa execuției supreme. În cadruarea acestui provincii în adevăratele ei rosturi, lată scopul presei transilvane!

Bătălie pe linii interioare

de

ION COLAN

Ziua de 2 Mai a fost hotărâtă pentru o bătălie pe linii interioare.

În țara întreagă se vor organiza mari adunări cu scopul mărturisit de a se intensifica acțiunile cu caracter cultural și național.

Ceea ce este foarte bine.

În Transilvania, din câte am priceput, atât organizarea acestor întruniri, cât și aplicarea ulterioară a planului fixat, au fost lăsate în grija Asociațiunii ctitorită de mitropolitul Andrei Șaguna, acum vreo 83 de ani.

Vorbim de „Astra”.

Ceea ce este și mai bine.

De ce este și mai bine, vom lămurii în cele ce urmează, deschizând o paranteză explicativă, pe care n'o vom închide nici la sfârșitul articolului. Lăsăm utilizarea semnului grafic pentru altădată, convinși că va mai fi nevoie de el; este, doar, știut că nu se pune punct decât atunci când gândul scris e încheiat. În cazul de față încheierile fac anticameră.

Primul câștig al acțiunilor culturale și naționale ce urmează a fi pornite este că se recunoaște, dela început, Asociațiunii „Astra” dreptul și competența de a se ocupa cu problemele culturale în hotarele Ardealului tocmai de către forurile înalte, care, având privirea de ansamblu, pot aprecia, prin comparație, valoarea societății ardeleni.

În mod normal constatarea n'ar trebui să prezinte nimic inedit în ea, pentru că această recunoaștere apriorică, fie că vine,

fie că nu vine, nu poate modifica o stare de fapt. Dacă o menționăm cu o legitimitate satisfacție, ne gândim că nu mai înainte decât cu doi ani și ceva, în pragul altei ofensive de proporții ne mai întâlnim în țară, „Astrei” i se rezervase rolul de Cenușăreasă. A fost trasă pe o linie de garaj cu intenția necamufletă de-a fi uitată acolo, ca alte trenuri, cu garnituri de lux, să circule pe linia întâia.

Ofensiva culturală anunțată atunci cu toate alăturările unei orchestre fără dirijor, dorea o dirijare a culturii, confundând sufletul hației cu motorul unui Ford, care, uns regulat și ținut într'un garaj încălzit, s'a dovedit a fi un foarte bun motor. Și-apoi, oamenii au pornit dela ideea, originală poate, dar fundamental greșită, că starea culturală a diferitelor provincii e la fel. De-aici intenția de nivelare culturală cu tăvălugul masiv al circulațiilor de cuprins identic și pline cu tot felul de planuri confecționate în birou.

Naivul centralism cultural în mod fatal a dus la crearea unui minister cu puteri discreționale, uneori chiar și în câmpul de activitate al altor ministere.

A fost o organizație ce se suprapunea însăși autorității constituite, un soi de stat în stat menit să ferească, cu sila, oameni mai mult sau mai puțin fericiți până la crearea ei.

O armată de funcționari, angajată cum s'a putut, plătită, făcea treabă de funcționar cu ore fixe și diurne de deplasare mai puțin fixe.

Psihoza innoirilor cu orice preț a stat la baza acestei revoluții culturale de sus în jos, ștergând cu buretele toate câte fuseseră bine făcute mai înainte, arzând toate corăbiile cu pânze de dragul presupuselor vapoare rapide, tot presupus înzestrate cu motoare Diesel.

Când s'a dovedit că navele nu erau nici rapide, nici cu veritabile motoare, că fața fericitei Dacii nu se poate schimba peste noapte numai prin faptul că ungi gardurile de pe șoseaua București-Brașov cu var, trenurile trase pe linie moartă au ieșit ele singure la vedere, iar au început să circule după vecni și verificate legi, marea organizație revoluționară sfârșind fără lumânare la căpătâiu.

Ați mai auzit careva vorbindu-se de atunci încoace despre „Serviciul Social”?

Din experiența unei (unor!) prăbușiri, inițiatorii acțiunii care se pornește la 2 Mai au tras, se vede, un mare învățământ și anume:

Lumea nu începe cu noi!

Așa fiind, pentru batalioanele de asalt ale Asociațiunii ardeleni nici nu-i nevoie să se emită ordine de chemare.

Sunt mobilizate gata.

Și, ceea ce-i foarte important, perfect echipate sufletește pentru mutarea țarșurilor unui gard acolo unde li-i locul.

In ziua aceea vom închide și noi paranteza unei răni.

„GAZETEI TRANSILVANIEI”

Problema traducerii artistice

Minna lui Lessing în tălmăcirea lui
T. Stoenescu și C. Ghîșeanu

de Ion Gherghel

1.
Suntem convinși că orice intelectual de bună credință e de acord că „bunele traduceri după marile opere literare ale unei strănătăți mai înaintate servesc mai mult chiar decât producțiile originale pentru a fixa rostul unui popor în mișcarea culturală a omenirii”. (N. Iorga)

Rostul și tendința permanentă a traducerilor românești după marile literaturi străine ar trebui să fie îmbogățirea, nu numai din punct de vedere cantitativ, ci mai ales din cel calitativ, al ogorului nostru literar. Cu fiecare pagină turnată în tiparul limbii românești ar trebui să crească în valoare tezaurul literaturii naționale.

Am accentuat și cu alt prilej că nu s'a cristalizat la noi o directivă sănătoasă în problema traducerilor. Puține lucruri sunt bine alese, iar dintre acestea și mai puține sunt bine traduse. Editorii, cu foarte rare excepții, sunt călăuziți de un singur scop: câștigul material. Dobândirea unor averi legendare cu prețul unor sacrificii minime. Traducătorul bun, omul cu adevărat cult, nu poate să-și bată joc de rodul muncii sale de intelectual de rasă. Și decât s'o dea editorului lacom și lipsit de scrupule, mai bine și-o păstrează în manuscris, iar dela o vreme, descurajat, nu se mai ocupă cu traduceri. Și-atunci ce se întâmplă pe piața comercială a tălmăcirilor? Un lucru foarte întristător: Năvălesc într'ansa tot felul de neche-mați, pseudo-scriitori și deci proști traducători. Editorilor speculanți le convine de minune această stare de lucruri, fiindcă prețul ce-l plătesc acestor naufragiați ai sorții, care nu se înspăimântă de nimic, când e vorba să-și asigure o existență mizerabilă — este

„Gazeta Transilvaniei“ acum 98 ani

Inlocuirea limbii latine în biserică.
Știri amestecate din părțile Sătmariului.

Subt datul din 24 Ian. primiram cea dintâi carte oficioasă maghiară dela M. ca episcopul R. C. din Oradie, prin care nu numai ni se face de știre că toate oficioasele maghiare au de a se trata de aici înainte, ci încă strâns ni se demândă ca și materiale și orice plasă de adevărați preoțești maghiare să se scrie, formula încă ni se împărtășește. Unii dintre noi cu lacrimi se despărțesc de limba latină, și poate că a ei exilare și celor mai ageri a ei contrari va fi cu vreme păgubicioasă; după latină ne temem că și fiia ei rămână va fi în prigonire, mai ales în părțile Sătmariului nu prea auzi vorbindu-se românește, cu mult mai puțin scriindu-se.

Nr. 26. 29 III 845. p. 101.

Notele bunului patriot.

„Trecutul și Prezentul“ (Mult és Ielen) dela Cluj cuprinde în coloanele sale o corespondință dela Covasna cu data încă din luna lui Ianuarie, a cărei autor descrie cu destulă măhnire un bal al tinerimei Săcuene, în care s'au jucat feliuri de jocuri, numai ungaro-săcuenești nu. În urmă încheie așa: „Domnilor! sunt silit a vă spune, că acela este numai corcitură, iar nu fiu al patriei, care nu vorbește ungrește, nu se îmbracă ungrește, și nu joacă ungrește“.

Nr. 24—22. III. 845. pg. 93.

Prea puține informațiuni locale.

„Scrieți noutăți din toată lumea, dar din ținutul nostru cele mai puține“, așa ni s'au zis de către unii-alții. Ce vă pasă? Cetatea noastră nu e capitală a vreunei țări, pentru ca să se facă într'ansa mulțimi de schimbări în evenimente și în persoane, ci noi aici suntem cetățeni (bourgeois), meseriași, neguțatori și neguțatori, economi și sărăcime, care toți viețuim respective în liniște atât de mare, încât ne îngrozim când ni se spune și nouă uneori (....), că pe airea oamenii nu-și înțeleg graiul de sgomotul din ulițe. Curiozitatea noastră nu merge mai departe ca până spre ferestrele unor vecini, care pe semne și ei ne poartă grijă, și dacă nu s'ar afla unele duhuri neodihnite, care mai scornesc câte două trei reprezentații teatrale, câte cinci-șase concerte bunicile, noi am vieții mai liniștiți decât albinele iarna.

Cu toate acestea poate fi că altădată vă vom ști spune și mai multe“.

Nr. 33. 23. IV. 845. pg. 132.

Pentru conformitate I. Urcanu

Spicuirii

din dicționarul greșellor noastre de limbă

de Ax. Bancu

L.

De când cu febra sporturilor, ne-am ales nu numai cu o respectabilă invazie de termeni noi (match, performanță, puk, scor, palmares, handicapare, puncheur, goal, goalkeeper, out, volley-ball, basket-ball, shoot, half, corner, a faulta, draw (despre unele a mai fost vorba), ci și cu expresii ca: „evoluarea“ pe ghiață a artistelor X. Y. Z., „centrarea“ mingei. X „face figură“ în orice lot. Y — ne spune reporterul specialist — a dominat adversarul „de puțin“ în primele trei reprize, dar „s'a scurtat“ pe măsură ce lupta se apropia de sfârșit. Z cu alonja de care dispune ar fi întors în favoarea sa rezultatul, dacă „întindea mai des directa de stânga“. Mingea „este pasată“ lui N. etc. (Vezi Gazeta Sporturilor.)

N'aș putea-o afirma categoric, dar îmi pare că nu greșesc atribuind tot sportivilor români „cu buze străine“ — cum le-ar zice Ungurii — și siluirea unor verbe în alte tipare decât cele ale limbii noastre.

Așa e, de pildă, verbul a reuși. Noi știam că Românul reușește sau nu reușește (izbutește) la un examen, la un concurs, într'o afacere; sau că: îi reușește ori nu-i reușește (cum zicem și: îi succede ori nu-i succede) o întreprindere, o combinație, o transacție, o afacere, un plan, o tragere pe sfoară etc. Și credeam că nu greșim vorbind și scriind și noi așa.

Iată însă că acest verb a „evoluat“ dela o vreme și azi, dacă ții să nu îi considerat învechit, trebuie să spui: Cutare a reușit examenul, concursul, afacerea etc. Mai scurt. C'o fi și bine? — altă căciulă.

Dovezi se pot aduce cu carul. Pentru cei cărora poate le-a scăpat, neobservată, această deviere dela rosturile sale a verbului de care e vorba, cităm câteva.

„Puțini dintre cei care au vrut să ne coboare pe pământ, au reușit un realism mai presus de banalitate or (!) de caricatură“ (C.G.Cv. 13 V 1926 p. 1, c. 3).

„Canadienii după match aveau păreri de rău (!) că nu putuseră reuși un scor mai ridicat“ (Gaz. Sportivă nr. 878, p. 1 c. 4).

„O națiune care a reușit o atât de frumoasă mobilizare a valorilor ei spirituale...“ (Cr. 19 V 1935 p. 1, c. 6).

„Echipele noastre de club au reușit rezultate frumoase“ (Capitala 4 X 1936 p. 2, c. 6).

„Cu procura în mâna a reușit diferite împrumuturi“ (Rom. 13 VII 1939 p. 17, c. 2).

Georges a reușit o excelentă performanță“ (Univ. 12 XI 1941 p. 4, c. 4).

„Al doilea rezultat de seamă de ieri l-a reușit Georges“ (I bid. c. 5).

„Dacă veți avea întotdeauna în vedere simplitatea, puteți fi sigure că

veți reuși aranjamentul casei voastre“ (Timpul 26 VI 1942 p. 2, c. 3, jos).

„În cursul actualului război, medicina și chimia germană au reușit una dintre cele mai mari dorințe ale omenirii (prepararea sângelui sintetic) (Viața 7 I 1943 p. 1, c. 2).

Am dat exemple începând cu anul de când îmi bătui la ochi și începui să urmăresc felul în care e întrebuințat acest verb în gazetăria noastră. Ceeace nu însemnează, însă, că acest fel de întrebuințare datează numai de atunci. El e mai vechiu, desigur. Iși făcuse intrarea prin redacții încă mai înainte. N'o pot preciza acum: când. Scopul meu e numai să-i semnalizez prezența. Și, după cum se poate vedea din citațele pe care le dau, o prezintă pretutindenească — cum s'ar exprima un creator de cuvinte nouă.

Obârșia acestui fel de întrebuințare e evidentă: franceză. (Reussir quelque chose. Reussir un score etc.)

În românește, întrebuințarea acestui verb în sens activ-transitiv o avem însă numai în cazul când complimentul (obiectul) direct e exprimat printr'o propoziție. D. ex. Abia am reușit să-l fac să mănțeleagă. G. n'a reușit să-l abată pe N. dela hotărîrea luată. X a reușit să scape din captivitate. Ș. a. m. d. În cazurile acestea, el se poate înlocui cu sinonimul său a izbui.

* * *

Tot din franțuzește e copiat și felul de întrebuințare neromânească a verbului a profita.

„Cui profită bogățiile noastre? — scrie cineva în Cv. dela 31 I 1930 p. 3, c. 4. În loc de: Cui folosesc?... Sau: Cine profită de bogățiile noastre? (Fr. A qui profite?)

„Faimoasa primă (de export) nu profită decât unei mâini de speculanți hrăpăreți.“ — spune altul în Ordinea dela 9 X 1931 p. 1 „Dela o ediție la alta.“

Românul zice: De faimoasa primă nu profită decât o mână de... „

„Măsurile luate...“ în realitate le profită și lor.“ — ne lămurește al treilea în Cl. dela 24 IX 1932 p. 6, c. 6. Românește: De măsurile luate profită și ei.

Românul nu profită cuiva, ci de cineva sau de ceva. Profită (= se folosește) de vreme bună, ca să facă o excursie, de o binevenită ocazie, ca să evadeze de undeva, de slăbiciunea, prostia sau absența cuiva, ca să-și poată face mendrele. Mai profită de pe urma cuiva, de pe urma unei pățanii. Ș. a. m. d.

* * *

Un alt verb care în românește nu se întrebuințează în sens transitiv, dar care a'nceput să-și aroge și această atribuțiune e verbul a prospera.

„Conducătorii politici au arendășit această țară în loc s'o chivernisească

PREDICI ÎN PUSTIU

Infirmități sufletești

Primăvara tai ramurile infirme ale pomilor, cureți infirmitățile de pe tulpina lor; ar fi necesar să ne ocupăm și de infirmitățile sufletului nostru. Celebrul alpinist elvețian Fink rămăsese din războiul mondial cu un singur picior și totuși a putut, prin o mare putere de voință, să-și învingă această infirmitate și să rămână un rege al turismului de munte până la sfârșitul vieții sale.

Greșala mare pe care o facem cu toții este credința falsă, că nu ne putem vindeca de infirmitățile noastre sufletești: *M'am născut așa și pace, sau: așa sunt și nu mă pot schimba, sau: îmi pare rău dar n'am ce face.* Acestea sunt răspunsurile noastre stereotipe ori de câte ori este vorba de o infirmitate a sufletului, care, de sigur, cu puțină voință de răbdare ar putea fi vindecată.

Pe ușa unei biserici din America un paroh ingenios, și bun creștin scrisese următoarea reclamă-rețetă:

„Veniți de cumpărați gratuit: cel mai bun rouge de buze: surăsul; cea mai bună loțiune: devotamentul, statornicia, gingășia în părți egale; cea mai bună cremă de față: fapta bună; cel mai bun balsam de îndulcire a vieții: prietănia; cea mai bună pastilă contra plictisului și bărfelii: munca; cel mai bun unguet pentru suflet: Sf. Împărățenie.“

Nu ne putem însă însuși astfel de minunate rețete, dacă rămânem în credința că trebuie să murim cu infirmitățile sufletești pe care le avem. Prima treaptă pe calea desăvârșirii este lupta energică contra infirmităților noastre. Când Biblia și întreaga învățătură a lui Isus ne spune, că sufletul este esențialul, știe ce ne spune, căci, în definitiv, toate păcatele noastre sunt infirmități sufletești; chiar și acelea pe care le credem trupești: beutura și fumatul, transformarea în patimi a minunatelor instincte de nutriție și reproducție, sedentarismul, frica de apă rece și curent, tândăleala în pat, lenea și lipsă de igienă, întocmai ca: mânia, răutatea clevetărea, răbunarea, etc. În această primăvară tale cel puțin ramurile sedentarismului și răutății, cele mai frecvente infirmități ale sufletului omenesc.

Dr. M. Suciu-Sibianu

și s'o prospere.“ — scrie d. Al. T. în Cruciada Românismului dela 23 VIII 1936 p. 1, c. 1.

Prosperă (prosperează) o societate, o afacere, o instituție, o sămănătură. Prosperează, dacă întrunesc condițiile prosperării (ale progresării, desvoltării favorabile, înfloririi). Dar nici societatea, nici afacerea, nici instituția, nici sămănătura nu o pot prospera, — cum nu o pot nici progresa.

derizoriu față de câștigul ce-l realizează prin exploatarea acestor nepregătiți.

Astfel, marii creatori ai literaturilor mondiale au fost și sunt dați, sistematic și cu vădită nesocotire a intereselor superioare ale literaturii bune, pe mâna traducătorilor mici. Această buruiană a lăcomiei după câștiguri fabuloase, pe de o parte, precum și prezența neisprăviților că ei pot să facă orice, pe de altă parte, ne-au adus în halul în care ne găsim. O reglementare serioasă, competentă, energică și radicală a problemei traducătorilor se impune dacă voim — și trebuie să vrem! — să intrăm în rândul națiunilor care-și fac un titlu de îndreptățită mândrie din respectarea, cultivarea și retribuția onorabilă a muncii intelectuale.

Cele afirmate mai sus nu sunt invinului deșarte și nu pormesc dintr'o dorință de ponegrire. Dimpotrivă. Pe nimeni nu poate să-l intristeze mai mult această dezolantă stare de lucruri decât pe cel care cercetează cu luare aminte, de multă vreme, aceste feno-

mene literare. Cu cât ar fi mai plăcut să fim în situația de a alcătui un bilanț, în care să predomină realizările merituose în arta tălmăcirii.

Oricât de usturătoare ar fi constatările ce vor urma, ele trebuie făcute fiindcă, prin aplicarea fierului roșu pe rană, năzuim să contribuim la mântuirea organismului literar — privit în complexitatea sa — pentru a cărui viață sănătoasă suntem răspunzători în fața generațiilor de intelectuali ce ne vor urma, urmărindu-ne străduințele spre mai bine.

*

Încep prin analizarea traducerii celei mai izbutite comedii — după convingerea unanimă a istoricilor și criticilor literari — din literatura germană: *Minna von Barnhelm* a clasicului Lessing. Autorul însuși era convins — deși se considera mai mult critic decât creator — că această operă literară le depășește pe toate celelalte, după cum rezultă dintr'o mărturisire aflătoare într'o scrisoare, adresată unui prieten, la

1764: „Dacă *Minna von Barnhelm* nu va fi mai bună decât toate celelalte bucăți dramatice ale mele de până acum, atunci sunt hotărît să nu mă mai ocup de teatru“.

Această perlă a literaturii dramatice germane în ce formă a pătruns în literatura românească?

În „Stabilimentul Grafic“ al lui Albert Baer a apărut — fără indicația anului, conform unui condamnabil dar rentabil obicei — traducerea românească a acestei comedii în 5 acte de Traian G. Stoenscu și C. Ghițeanu.

O simplă colajonare a textelor va avea darul să ne lămurească asupra cunoașterii limbii germane a ilustrilor traducători.

Din scena I: *Iust* (servitorul maiorului Tellheim)... „Heda! schon wieder! Ich mache kein Auge zu, so schlage ich mich mit ihm herum“.

Traducătorii: „Aide, o să ne mai gonești? — Nu-s cu ochii închiși, o să mă răfuesc cu dânsul“.

Acel „schon wieder“ nu se referă

la nicio gonire, ci la propria bătaie imaginată a lui Iust, care îndată ce închide ochii visează că-i aplică loviturile meritate acestuia de birtaș. Astfel, textul acesta trebuia astfel tălmăcit: „Ei, ei! Iarăși? Abia închid ochii și îndată mă iau cu el la bătaie“. Tălmăcitorii afirmă că „nu-s cu ochii închiși“. Adevărul e că sunt orbi de-abinelea. Dar să mai luăm un exemplu din scena următoare, unde se ia la ceartă Iust cu birtașul, aruncându-i, la un moment dat, cuvintele ironice: „Was der Mann nicht alles erraten kann“ ceea ce s'ar putea tălmăci, liber dar adecvat, prin „Ce nu-ți trece d-tale prin gând!“ În schimb cum colorează traducătorii această replică? — Rigid, deplasat și fals. Fiindcă se țin de gardul originalului ca... nepricepătorul: „Nu poate omul să ghicească totul“.

Firește că nu! Căci traducerea artistică nu e o chestiune de ghicire, ci o problemă de cunoaștere.

Mai spicuim dela sfârșitul aceleiași scene remarcă lui Iust: „Warum waret

Cumpănă

de
Dr. D. Chirculescu

Un popor trebuie să-și vadă în primul rând de interesele sale, de imperatiivele naționale proprii. Aceasta este elementar.

Izolarea absolută însă, lipsa de interes și de înțelegere a ceea ce se întâmplă în afara granițelor, se plătesc întotdeauna, — mai de vreme sau mai târziu, — cu suferințe grele, ca acelea pe care și noi le-am îndurat în 1940.

Aceasta este adevărat mai ales pentru popoarele care nu sunt mari puteri, cum este și cazul nostru.

Să avem în față, în primul rând, interesul național. Dar să desprindem, din înțelesurile din afară, care sunt amenințările și cum le putem face față? Numai din cumpănirea unor asemenea date se pot trage fundamente de judecată creatoare, de atitudine politice în limitele imperatiivelor naționale.

Intr'un fel, încercarea de discernământ a evenimentelor exterioare apare ca o măsură de prevedere, o sondare grijulie a viitorului. Și e bine ca fiecare să știe de ce are să se teamă și de ce nu.

Precizlunea atitudinilor unui popor depinde, — ca și la indivizi, — de limpezimea puterii de judecată, fără aversiuni, fără părtiniri.

În acest spirit ne vom ocupa aci de o țară care, în mod formal, se află în stare de războiu cu noi.

Anglia, ca toate popoarele, luptă azi cu speranța de a câștiga războiul. De n'ar avea această speranță, de sigur, s'ar fi retras din actualul conflict, oferind o pace de compromis. Ea speră, deci, să învingă. Dar cum?

Și aci apare o dilemă. Dacă Rusia învinge în răsărit și obține astfel prăbușirea Germaniei, este greu de presupus că alt stat va mai putea ține piept năvalei rusești pe uscat. Cine s'ar mai putea opune ca Rușii să ajungă la Golful Persic, — ceea ce periclittează Imperiul colonial britanic din Asia, — și la Bostor, — ceea ce ar transforma Marea Neagră în lac rusesc, incomparabilă bază de acțiune și de adăpost pentru flota sovietică în vederea unor ulterioare desvoltări în Mediterana. Fără să mai vorbim de invadarea României, Bulgariei și Serbiei, pentru a ajunge la Adriatică și a țărilor baltice și scandinave, pentru a ieși la Atlantic.

Dacă zăgazul s'ar frânge, cum ar mai putea împiedica cineva această revărsare a Rusiei spre Asia și Europa? Așa încât, dacă stavilele de azi ar fi sfărâmate de Ruși, nu Anglia va fi aceea care ar câștiga războiul, ci Rusia. Nu Anglia va dicta pacea, ci Rusia, contra intereselor engleze.

Invers: Dacă Germania ar înfrânge Rusia, forța armată germană ar rămânea suficient de mare, pentru a zădărnici, în Europa, toate socotelile britanice.

„Ihr im Kriege so geschmeidig, ihr Herren Wirte?“ — „De ce ai fost dar așa de mlădios în luptă, d-le birtaș?“ Numai mlădioasă nu poate să fie considerată o astfel de traducere. „Krieg“ trebuie redat aici prin „războiu“, mai limpede: „în timpul războiului“. Aici este vorba (mai mult) de o lipsă de claritate. În scena IV însă, când Iust îl spune maiorului... „Ich sterbe vor Ihren Augen“... traducătorii alurează: „L-aș fi omorât în fața d-tale“... în loc să tălmăcească, conform adevăratului sens din original: „Sunt în stare să mor în fața Dv.“...

Astfel de greșeli de fond sunt inadmisibile în traducerea unei capodopere literare. Ele aruncă o lumină urtă, atât asupra tălmăcitorului, cât și asupra editorului.

Din acestea relese că oricum s'ar decide lupta din răsărit, fie în favoarea Rusiei, fie în favoarea Germaniei, pentru Anglia rezultatul s'ar solda cu același deficit.

Dar este absurd să se creadă că Anglia, atât de practică, luptă, făcând sacrificiile imense pe care le face, doar pentru a asigura victoria unor interese opuse intereselor engleze.

Și atunci concluzia se impune dela sine: Anglia nu se poate menține până la sfârșit în atitudinea de azi. Totul pledează că ea se pregătește, în așa fel, încât să se poată situa pe tabloul celor care nu pierd la sfârșitul războiului. S'ar putea întâmpla ca acțiunile din Africa, aducerea de forțe în Orientul apropiat și tratativele cu Turcia să nu fie neapărat acțiuni de ordin militar imediat, ci acte de prevedere și de pregătire pentru evenimente viitoare.

O punte pentru o viitoare atitudine?

In fața hărții

de
Ion Bozdog

Mureșului superior. Ce gingașe se strecoară fetele și nevestele din Voiniceni în costumele lor de Săliștence cu care au schimbat cartoanele și sdrențele de mătase ce cutropise întreaga Câmpie și le desfigurase și ca port și ca suflet.

Plin de gravitate se apropie acum grupul tinerilor grăniceri din Țara Cătanelor Negre. Mai impunător decât portul le este statura dreaptă, sveltă și fulgerele ce le joacă în ochii căprui sau negri ca tristețea codrilor dintre care s'au smuls.

Dar Bihorencele cele, cu brațele încărcate de coșuri cu „pască“, ouă și cărnuri aduse pentru binecuvântare și deslegare pentru fruct!? Iată și broboada distinctă a fetelor de cea a nevestelor, legate pe sub bărbi, și de ceapța celor în vârstă care-și leagă trupul încă elastic și-l saltă pe cismele cu carâmbii roșii.

E harta vie a Ardealului nostru scump care, contopit sufletește într'un singur crez și gând, cu ochii înlăcrimați, cu oftaturi ce parcă rup baierile inimii, trăiește clipele mărețe ale biruinții dreptății.

Glasurile lor apasă lung și cu căldură stihurile... „și celor din mormânturi vieță dăruindu-le.“

In cele două mai frecventate puncte ale pieții, pe Corso, „lumea bună“ se împiedecă și ocolește, puțin enervată, grupuri mari de țărani, care se înghesuiesc în fața alor două vitrine.

Prin rândurile compacte își taie drum o ceată de flăcăi. Sunt Filenii.

În geamul vitrinei, în care stă întinsă harta Continentelor, ochii lor se opresc și sorb cu lăcomie priveliștea în care cred. E harta României Mari, ce se răsfată în brațele granițelor firești. Degetul lor urmărește conturul. Ochii licăresc în lacrimi și-și spun tare, fără a se deslipi de geam: Vezi c'a ajutat Dumnezeu și iarăși s'a pus la locul ei Țara!

Cineva din mulțime toarnă stropi reci pe inimile lor: Vedeti că e o hartă veche, dinainte de 1940!

Răspunsul vine prompt:

Gazeta Transilvaniei
E susținută de abonații ei.
Asociațiunea „Astra“ Brașov
împlinește tot ce nu se ajunge.
Se gândește cineva la asta?

Grupului de țărani se alătură și tineret școlar și copilași care fac același gest: își poartă degetele în forma conturului hărții.

E cea mai frumoasă lecție de geografie ce am văzut-o și i-am ascultat tâlcul din gura țăranilor și copilașilor în ziua Invierii.

Increderea în victorie

de Aurel Marin

Departa, în răsărit, oastea noastră luptă pentru biruința țării și a crucii. Se apropie, în curând, doi ani, de când desprinși de vetrele lor, au plecat acești oameni de cremene, pe îndepărtatele meleaguri ale dușmanului.

Ce efort de rezistență, de voință, au condus aceste trupe, în grelele încercări ce s'au abătut peste capetele lor!

Dacă s'ar socoti numai cele două ierni, îndurate pe lungul front sovietic și încă ar fi de ajuns ca să-și facă cineva idee de puterea armatei române.

Se întrebă foarte mulți asupra acțiunii noastre de războiu, dând felurile răspunsuri.

Pentru oamenii de bună credință nu este decât unul: luptăm pentru dreptul la existență ca neam.

Cu puhoiul bolșevic nu este de glumă. Este, acolo, în Rusia, o organizație formidabilă, regisată în chip magistral, care avea misiunea să acapareze economia europeană.

Cărți și reviste

Vieaja universitară

Anul II, Nr. 2—3—4, din 21 Febr. 1943, organul Universității „Regele Ferdinand I“ din Cluj—Sibiu, condus de d-l prof. Dr. Iuliu Hațieganu, rectorul acestei Universități, îndeplinește o funcție pe care titlul n'a putut-o cuprinde. În schimb, primele versuri din „Răsunetul“ lui Andrei Mureșianu, jintuite sub titlu, încadrează „Vieaja Universitară“ între celelalte periodice ardelene, al căror scop numai unul este: Ardealul!

Un ziar din Timișoara

„Cuvântul Satelor“, făcând o dare de seamă asupra conferinței d-lui Sever Bocu, își întitulează articolul „TRIBUNUL Bocu“.

Fără intenția de a scădea cu ceva meritele conferențiarului, care nu poate avea nicio vină că este astfel numit, noi credem că atributul de TRIBUN să-l lăsăm celor morți, așa cum ni i-a lăsat istoria. Pentru cei vii, oricât ar fi de mari, sau ni s'ar părea că sunt, putem afla alte titlaturi, care să nu-i jeneze nici pe ei, nici pe noi.

Altfel, dăm cuvintelor înțelesuri pe care nu le pot suporta.

„Foaia Poporului”

de Ion Clujanu

Cea mai veche foaie populară, înființată în anul 1892, a reinviat în duminica Invierii creștine, cu funcția pe care a avut-o mai înainte: o gazetă pentru popor, pentru lumea cea mare a satelor.

Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român, „Astra” din Sibiu, își adaugă vechilor mijloace de culturalizare, încă unul și, poate, unul din cele ce pot duce la un mai viu și direct contact cu satul.

Un comitet de direcție se va îngriji de redactarea acestei foi, iar părintelui Ioan Agârbiceanu, se pare, îi revine sarcina-mucenicie de a face viu zațul tipografiei „Astra” Sibiu.

Amănuntul, descoperit în pagina a 10-a, jos, arată cititorilor că „Astra” din Sibiu are tiparniță proprie.

Și Despărțământul „Astra” Brașov tipărește „Gazeta Transilvaniei” tot în tipografie proprie!

Nu aveți impresia că ne întoarcem la sănătoase orânduiri mănăstirești, la o gospodărie pusă pe temeuri care să asigure continuitatea, la ceva ce dă mai multă libertate mișcărilor și inițiativelor?

În lipsa de calm inerentă vremurilor, „Astra” își regăsește, în vechi fapte pe care le continuă, liniștea atât de necesară ziditorilor la casa unui neam.

Cu „Foaia poporului” ostentiv de altădată ai condeiului pus în slujba celor mulți, se întâlnesc azi cu nepoții lor. Nimeni nu se încumetă să iasă din drumul care ne-a dus la izbândă altădată.

„Gazeta Transilvaniei”, „Luceafărul”, „Transilvania”, „Tribuna”, „Foaia Poporului” sunt titluri legate de pământul acesta al Ardealului și — cine știe! — într-o zi vom vedea ridicat de o mână zdravănă și „Drapelul” lui Valeriu Branisce dela Lugoj, și „Românul” lui Goldiș dela Arad, și „Libertatea” părintelui Moța dela Orăștie ca astfel, mai adânc înfipti în pământ, mai pline să ne fie vechile biserici, mai solidari preoții, mai luminate drumurile spre știutul scop.

Ne bucură, așa dară, reparația „Foi Poporului” și sub acest aspect, fiindcă nouă nu ne poate fi tot una că cei de azi pornesc inițiative foarte gălăgioase, cu programe pentru zece generații, — unele proiectate direct în veșnicie — ca după săptămâni ori luni numărate pe degete fastuoasele șandramale culturale să se prăbușească banal, ca niște tribune oarecare, sau că se leagă firul rupt și se continuă, cu alte puteri, dar după vechi programe verificate, gândul înaintașilor.

Cu părintele Agârbiceanu la cârmă, „Foaia Poporului” nu poate greși drumul; cu tipografie proprie, existența în timp îi e asigurată; cu Asociațiunea transilvană „Astra” ca proprietară și răspunzătoare, deci, de cuprins, grijă nu poate avea nimeni că va servi altor altare.

Medicul NOSTRU

Pneumotoracele artificial

Istoric

de Dr. Valeriu Sînghe

Marele public are despre tuberculoza pulmonară o părere pe care o rezumă prin cuvintele:

„Este o boală care nu iartă”.

Știința medicală, din contră, afirmă că „tuberculoza este cea mai vindecabilă dintre bolile cronice, cu condiția să fie tratată la timp și cu competență”.

Eu mă alătur la părerea din urmă, întemeiat nu pe noțiuni abstracte, ci pe fapte concrete, pe marele număr de bolnavi de tuberculoză, văzuți de mine, care s'au vindecat complet și definitiv, vindecare nedesmințită de mulți ani de zile.

Cea mai eficace metodă de vindecare a tuberculozei pulmonare, metodă, care ne asigură cel mai mare număr de bolnavi de tuberculoză pulmonară vindecați complet și definitiv, este pneumotoracele artificial, despre care vom vorbi în rândurile de mai jos.

Ce este pneumotoracele artificial?

Pentru înțelegerea lui vom spune că plămânii sunt acoperiți de două foițe (pelițe), numite foițe pleurale, — pleura — dintre care una e lipită de plămân — pleura viscerală — iar a doua de perețele toracic, de coaste — pleura parietală. Aceste două foițe sunt libere între ele, putându-se ușor despărți una de alta, când n'au fost niciodată atinse de vreă boală, de pleurezie spre exemplu. Când pătrunde aer între aceste două pleure, zicem că avem pneumotorace, adică pneumo=aer, în piept, în torace. Când aerul pătrunde din plămân în pleură în mod incidental, zicem că avem pneumotorace natural, sau spontan, iar când aerul este introdus de noi, din afară, printr'un ac, în mod artificial, îi zicem pneumotorace artificial, sau terapeutic.

Acestea fiind zise, să vedem cum s'a ajuns la practica pneumotoracelui artificial, ca metodă de tratament al tuberculozei.

Profesorul francez Potain a observat, cu mulți ani înainte de introducerea metodei în terapeutică tuberculozei, că la anumiți bolnavi de tuberculoză pulmonară, dacă în mod incidental pătrundea aer în cavitatea pleurală, între cele două pleure, acești bolnavi se ameliorau ca prin farmec, le scădea temperatura, nu mai tușeau, nu mai expectorau, nu mai transpirau, pofta de mâncare le revenea, câștigau în greutate și cu timpul se vindecau.

Pornind dela observațiile clinice ale profesorului Potain, profesorul italian Forlanini, a avut ingenioasa idee de a face să pătrundă aerul în cavitatea pleurală în mod artificial, introducându-l dintr'un recipient printr'un ac. A observat că și dânsul obține rezultatele remarcabile de ameliorare și vindecare a tuberculozei pulmonare, ca cele citate de profesorul Potain. În acest fel a luat naștere metoda practică a pneumotoracelui artificial pentru vindecarea tuberculozei, așa cum o cunoaștem azi.

106 ani de luptă românească are „GAZETA TRANSILVANIEI”

Eroii noștri

CU Cluj / Central University Library Cluj

Dârste

Cârstocea N. Ioan

Sergent voluntar

A căzut la 13 Octomvrie 1941, la 7 Km. N. E de comuna Navodarınowka de lângă limanul Adzataschi (Ucraina).

Este înmormântat în cimitirul erollor din Spiridonowka, lângă Odesa.

Fapte de arme: A plecat pe front voluntar, încă dela începutul războiului. Voia să se reangajeze. A fost decorat cu „Bărbăție și credință” cu spade cl. II-a și apoi cu „Crucea Serviciului Credincios” cl. I-a cu spade (Post mortem).

Făcea parte dintr'un regiment de artilerie brașovean.

S'a născut la 4 Octomvrie 1920 în Brașov-Dârste, ca fiu al lui Nicolae și Mariei Cârstocea.

N'avea nicio avere.

În sat, prin purtarea lui, putea fi dat de exemplu. Electrician de meserie, e concentrat înainte cu un an de începutul războiului și moare în vârstă de 21 de ani.

Sim LUMEA Burgă

Descoperire într'o biserică

În vechea biserică din satul Steindorf, din cercul silezian Neisse, 12 chipuri de apostoli pictate pe perete au fost identificate ca fiind opera vechiului pictor silezian Michael Willman.

După restaurarea lor, acestea vor avea o deosebită valoare artistică.

Articolul de fond al „Foi poporului” se încheie așa: „.... dragi cetitori: Hristos a înviat”.

Perfecționarea fotocopiei

La Berlin a fost înființat „Institutul pentru fotocopia aplicată”, pentru a propaga cât mai intens cunoștințele asupra posibilităților de întrebuințare ale fotocopiei și a tehnicii strâns legate de aceasta. Fotocopia fără optică servește la îmbunătățirea și înnoirea desenelor vechi sau care nu mai pot fi copiate. Pe de altă parte, prin fotocopia cu optică, desenele pot fi reproduse în alte mărimi.

Din Brașovul Diaconului Coresi, „Gazeta Transilvaniei” răspunde, în numele cititorilor ei: Adevărat a înviat!

Strigături hunedorene

Foaie verde ca iarba
Cin' desparte dragostea
Mânce-i grăul pasărea
Și ovăsul pițigușii,
Mintea din cap greierușii.

Badea meu cu păr negruț
De trei ani mi-ai fost draguț,
De trei ani și de trei luni
M'ai purtat tot cu minciuni.

Culese de Nicolae M. Isac

NOI nu avem subvenții dela nimeni.

Cronica „Astrei“

Inchiderea cursurilor școlii țărănești din Codlea

Duminecă 18 Aprilie a. c., după o muncă de 8 săptămâni, cursurile Școlii țărănești de femei din Codlea au luat sfârșit printr-o frumoasă și înălțătoare serbare, ținută în localul școlii primare de stat.

Un public extrem de numeros a făcut ca cele 2 săli ale școlii să devină neîncăpătoare.

Dintre asistenți notăm pe: d-l V. Hamzea prețorul plășii Codlea, d-l A. Boldor președ. Cerc. Cult. „Astra“, d-l și d-na Dr. I. Stoia medic de circ., d-l și d-na Aurel Vințan med. vet., d-l și d-na Ing. agr. Aurel Staicu, d-l și d-na I. Pascu fost insp. șc., Ing. Dinu dela Industria Lemnului Codlea, d-nele Maior Mailat, cpt. Botez, cpt. Gheorghiu, tot corpul didactic din localitate, precum și alți intelectuali din comună.

Serbarea s'a deschis la ora 4.30 prin intonarea Imnului Național, după care d-l A. Boldor, președintele Cerc. Cultural „Astra“ rostește o frumoasă cuvântare, în care arată rolul „Astrei“ în propagarea culturii la sate, trecând după aceea la cursurile pentru femeia română. În încheiere mulțumește, în numele „Astrei“, tuturor colaboratorilor, precum și Doamnelor care au înțeles să-și dea concursul la predarea acestor cursuri.

A urmat un frumos și bogat program artistic.

Corurile au fost conduse de d-na inv. A. Nica, stărnind aplauze prelungite, iar comedia „Urechea Mahalalei“, jucată de cursistele școlii țărănești, sub conducerea D-rei Aretia Filipescu, inv., a produs un humor deosebit, atât prin felul cum s'a desfășurat acțiunea, cât mai ales prin modul de interpretare al rolurilor.

Elevele Ana Stoia și M. Hermeneanu au recitat frumos poeziile „Hotare Vechi“ și „Dușmancele“.

Dansurile naționale au fost conduse de D-ra L. Trandabur și au produs o frumoasă impresie.

Remarcăm, în special, ținuta elevelor, toate îmbrăcate în frumosul costum național.

După terminarea programului s'a procedat la distribuția premiilor tuturor elevelor, care au frecventat regulat aceste cursuri.

Cronicar

Primăria comunei Hălchiu
Județul Brașov

No. 618/943

Publicațiune

Se aduce la cunoștință generală că, comuna politică Hălchiu, scoate în licitațiune publică, în ziua de 29 Aprilie 1943, următoarele drepturi:

1. La ora 10 arândarea dreptului de pescuit, cu prețul de strigare de Lei 3.500, după care se va depune garanție provizorie de 10%.

2. La ora 11 darea în exploatare a podului-bascul comunal, cu prețul de strigare dela 30% în jos din încasări.

Garanția provizorie este de Lei 3.500, în bani numerar, ori efecte garantate de Stat.

Licitațiunea se ține în localul primăriei comunale, prin strigări și potrivit dispozițiilor cuprinse în art. 88-110 din L. C. P., și normele generale pentru ținerea licitațiilor la administrațiunile publice, publicate în M. Of. No. 127/931.

Cafetul de sarcini se poate observa în cursul orelor oficiale în biroul administrațiunii comunale.

În cazul când prima licitație rămâne fără rezultat, se va ține a doua licitație la data de 11 Maiu a. c. la aceeași oră și local.

Primar,
Hans Wagner

Notar,
N. Bărbat

I. Lupaș :

Zur Geschichte der Rumänen Aufsätze und Vorträge

1943 pag. VIII + 608

A apărut, în editura germană Kraftt și Drotleff din Sibiu, un volum de peste 600 pagini, publicat de d-l prof. I. Lupaș cu titlul „Zur Geschichte der Rumänen“, cuprinzând cea mai mare parte din conferințele istorice rostite de D-sa în cursul anilor din urmă în diferite centre universitare din apus.

Numeroși auditori ai acestor conferințe și-au exprimat de repetate ori dorința să aibă textul lor tipărit într-o publicațiune accesibilă păturilor mai largi ale cititorilor, obișnuși în timpul din urmă să urmărească fenomenele vieții românești din trecut cu interes tot mai viu și cu atențiune sporită.

Și dela profesorii Universității din Berlin, München, Viena, Zürich, Bratislava, Tübingen a primit autorul sugestii și îndemnuri stăruitoare pentru publicațiunea de față. Unul dintre profesorii din Tübingen subliniașcă că „este foarte de dorit să se facă publiculul german accesibil, în forma unei tipări în volum, seria acestor eminente conferințe“.

Cedând acestor îndemnuri, prof. I. Lupaș a strâns în volum un număr de 33 studii și conferințe cu subiecte din trecutul Românilor, în deosebi al celor din Transilvania.

Acest respectabil volum are la început două conferințe rostite la Universitatea din Tübingen despre „Temeiurile unității etnice românești“ și despre „Drumul istoric al Românilor spre unitate și independență politică“. Urmează apoi conferința rostită la Universitatea din München despre „Formarea celui dintâi Stat român independent în veacul XIV“, cea rostită la Universitatea din Berlin despre „Problema confesională în veacul XVI-lea“, despre „Mihai Viteazul și stăpânirea lui transilvană“, despre „Începutul domniei lui Matei Basarab și relațiunile lui cu Transilvania“, despre „Mucenicia Brâncovenilor“, despre „Dimitrie Cantemir ca istoric“, despre „Regele Ferdinand I“,

despre „Leopold Ranke și Mihail Kogălniceanu“.

Altă serie o formează momente și personalități istorice din trecutul Transilvaniei (Ioan Huniade, Bartolomeu Dragfi, Ștefan Mailat, Nicolae Olahus, Mihail Valahul, Desfacerea Transilvaniei de Ungaria în veacul XVI, Sfârșitul suzeranității otomane și începutul supremației habsburgice în Transilvania, Răscoala țărănilor dela 1437, Răscoale transilvane din cursul veacului XVI-XVIII, Contribuțiuni la dezvoltarea orașelor transilvane“.

Din toate acestea apare luminos contactul neîntrerupt dintre cele trei țări carpatice și se lămurește deplin, în ce măsură a fost dependent trecutul Transilvaniei de acela al Țării Românești și al Moldovei. Este un merit deosebit al cărții d-lui prof. Lupaș de a fi izbutit să încadreze trecutul Transilvaniei în istoria generală a Românilor.

În sfârșit, a treia serie de conferințe este menită să arate relațiunile istorice dintre Germani, Români, Croați și Slovaci. (Influența reformei religioase asupra Românilor în veacul XVI, Dualismul austro-ungar și consecințele lui pentru Croația și Transilvania, Relațiuni româno-slovace, ș. a.).

Numeroasele indicațiuni bibliografice, date la fiecare pagină în note subț text dintr'o surprinzător de bogată literatură istorică, pusă la contribuție prin reproducerea textelor documentare de neapărată trebuință pentru a convinge pe orice lector sceptic, fac dovada unei scrupuloase metode științifice, aplicată cu severitate din partea autorului care a izbutit să-și întemeieze afirmațiunile pe argumente convingătoare, culese dintr'o vastă literatură de specialitate, asupra fiecărei chestiuni.

S'a deschis

MAGAZINUL
sfr. Regina Maria 48

ROMANESC
(fostă sfr. Neagră)

LANTEX

stofe,
mătăsuri,
tricofaje,

ciorapi,
pânzeturil
etc.

Telef. 2905

Lila Măzgăreanu

Telef. 2905

Vaccinările antivariolice a copiilor din Municipiul Brașov

Se aduce la cunoștință publicului că în zilele de 3-7 Maiu 1943, dela orele 15-17, se vor executa vaccinările antivariolice copiilor din Municipiul Brașov, născuți în anul 1942.

Vaccinările se vor executa numai la Postul de vaccinare al Serviciului Sanitar, la Ambulatorul Policlinic din Str. Hirscher Nr. 1 și nu — ca până acum — în circumscripțiile sanitare.

Numai în circumscripția Dârste (pentru Noua, Dârste, Valea Timșului) și în Căminul Stupni și Fabrica de Zahăr Bod se vor face aceste vaccinări la fața locului.

Avându-se în vedere că în anul acesta nu se mai trimit somații individuale, ci se face încunoștințare numai prin publicații în jurnale și afișe, părinții copiilor născuți în anul 1942 sunt rugați să aducă copiii lor neapărat, în una din zilele indicate mai sus, la vaccinare,

cuosecând că sustragerea dela vaccinare este pasibilă — conform legii Sanitare — de amendă, iar copiii nevaccinați sunt expuși la îmbolnăvire cu atât mai mult, cu cât împrejurările actuale de războiu, favorizează ivirea vărsatului negru.

Părinții care își vaccinează copiii la medic particular, vor prezenta dovada de vaccinare în una din zilele arătate mai sus la centrul de vaccinare, pentru a fi înregistrate și pentru a li se elibera, în schimb, buletinul oficial, fără de care nu se pot înscrie la nicio școală.

Vaccinările la Centrul de Vaccinare se execută în mod gratuit și în condițiuni igienice superioare din partea medicilor de circumscripție.

Cu această ocazie sunt rugați să-și prezinte copiii la vaccinare și acei părinți care în anii trecuți nu și-au vaccinat copiii din diferite motive.

CRONICA Sportivă

Brașov

Foot-Ball

Duminecă 2 Mai a. c. pe stadionul Municipal spectatorii brașoveni vor avea ocazia să admire pe fosta campioană națională Venus din București, care va întâlni pe A. C. F. R. în cadrul campionatului de războiu.

Tenis de masă

În zilele de 8 și 9 Mai a. c. în localul Poligonului de Tragere P. P. vor avea loc campionatele regionale de Tenis de Masă pe anul 1943.

Referitor la aceste campionate orice informație se poate lua dela Biroul Poligonului.

Din țară

În zilele Sf. Paști la București au avut loc mari manifestări sportive care s'au bucurat și de prezența unor grupări străine ca S. K. Bratislava și Lewsky.

Rezultatele au fost :

S. K. Bratislava—Un. Tricolor	3 : 1 (1 : 1)
S. K. Bratislava—Venus	3 : 2 (2 : 0)
F. C. Craiova—Lewsky	3 : 2 (1 : 0)
F. C. Rapid—Lewsky	3 : 3 (3 : 2)
Sp. Stud.—Un. Tricolor	9 : 2 (2 : 0)
Juventus—Venus	2 : 1 (1 : 1)
F. C. Rapid—U. D. R.	4 : 3 (4 : 1)
U. D. R. - F. C. Craiova	6 : 2 (1 : 1)

Duminecă 2 Mai a. c. în țară vor avea loc următoarele matchuri.

Campionat de războiu

București ;	Juventus—Universitatea
	F. C. Rapid—C. F. R. (T. S.)
	Un. Tricolor—Carmen
Ploiești ;	F. C. Ploiești—F. C. Craiova
Galați ;	Gloria C. F. R.—Sp. Stud.
Brașov ;	A. C. F. R.—Venus

Sky

„Cupa Bucegilor“ a fost câștigată de brașoveanul D. Sulică dela I. A. R.

Marș

„Circuitul Herestrău“ a fost câștigat de brașoveanul C. Vasilescu dela U. A. B.

Din străinătate

Foot-ball

Ultimele rezultate din campionatul italian au fost următoarele :

Lazio—Atalanta	3:2
Bologna—Liguna	3:3
Torino—Bori	1:0
Venezia—Ambroziana	4:1
Livorno—Milano	2:1
Vicenzia—Juventus	6:2
Fiorentina—Genova	2:0
Triestina—Roma	1:0

G. Bucur

Primăria Municipiului Brașov.

Ad. No. 7023/943
Serv. Tehnic

Publicațiune

Se atrage atențiunea publicului Brașovean că pentru repararea, respectiv spoirea fațadelor și împrejmuirea locurilor vîrane, s'a dat ca ultim termen data de 1 Mai a. c. după care dată se vor aplica sancțiuni severe.

Brașov, la 15 Aprilie 1943.
Primar,
Dr. N. G. V. Gologan
Secretar general,
Dr. St. Popovici
Șeful Serviciului,
Arh. St. Bell

Informațiuni

Abonamente de sprijin

Ana Tomescu, asistentă, București	Lei 1500
Prof. univ. Ioan Simionescu, București	500
Dr. Deac Iacob, notar public, Turda	500
D-na Maria Lt. Col. Mosora, în loc de flori pe mormântul regretatului ei socru Teodor Mosora din Sighișoara	Lei 1000
Ștefan Mănăilă comerciant, Zărnești	700
Creditul Funciar Rural, Bu- curești	5000
Fabrica Adesgo, București	2000
Dumitru Peligrad, proprietar, Străjerești de Jos	Lei 1000
Intreprinderile Metalurgice Dunărene, București	1500

Licenț de fete „Principesa Elena“

Își va ține adunarea generală în localul liceului, în ziua de duminică 2 Mai ora 11 a. m. În caz că nu se va întruni numărul legal de membri, adunarea se va ține duminică 9 Mai, ora 11 a. m. cu orice număr de membri prezenți.

Marea adunare cultural-națională dela Brașov

Duminică, în 2 Mai c. orele 11 a. m. va avea loc în sala teatrului „Astra“ o mare adunare pentru intensificarea acțiunilor culturale și naționale.

În aceeași zi, asemenea întruniri vor fi ținute în țara întreagă.

La Brașov, din partea Comitetului Central al „Astrei“ va vorbi D-l Ioan Lupaș, prof. univ. la Universitatea Cluj-Sibiu.

Șefii autorităților locale, prin scurte cuvântări își vor da adeziunea la opera ce se pornește.

Au fost invitați delegați din toate satele jud. Brașov.

Calendarul „Ardealului“

Calendarul „ARDEALULUI“ obținând cuvenita autorizație de apariție a ieșit de sub tipar și se află de vânzare la depozitari și la administrația ziarului „ARDEALUL“, strada Dionisie No. 65.

Prețul unui exemplar este Lei 200.

La cerere se trimite contra ramburs.

Curierul „Astrei“ Brașov

1000 Kgr. semințe

de în și cânepă a distribuit Despărțământul „Astra“ Brașov, în zilele din urmă, elevilor școlilor țărănești din județ.

Funcționar angajează Inspectoratul Pregătirii Extrașcolare al Municipiului Brașov, cu sediul pe Promenada de sub Tâmpa.

Se preferă un subofițer în rezervă.

Cronica Războiului

Aspecte politice și diplomatice

Urmările grozăviei descoperite în pădurea Katyn

Descoperirea din pădurea Katyn, în împrejurimile localității Smolensk, unde au fost găsite cadavrele a mii de ofițeri polonezi, a constituit la început un simplu raportaj de senzație pentru presa engleză, care ținea să scoată în evidență comunicările agenției sovietice, că n'ar fi fost vorba decât de un cimitir preistoric. Neplăcută, pentru această presă, a fost însă intervenția generalului Sikorsky, șeful guvernului polonez din Londra, care a declarat necesară o cercetare din partea Crucii Roșii internaționale, pentru stabilirea realității. Generalul Sikorsky n'a putut lăsa să-i scape prilejul pentru a afla adevărul asupra sorții sutelor de mii de polonezi pierduți în imensitatea rusească.

Ruperea relațiilor dintre U.R.S.S. și Polonia

Intervenția Generalului Sikorsky a provocat ruperea relațiilor dintre U.R.S.S. și Polonia.

Într-o notă sovietică, semnată de d-l Molotov, bolșevicii afirmă următoarele:

„Guvernul sovietic a luat cunoștință că această campanie vrăjmasă împotriva U.R.S.S. a fost întreprinsă de guvernul polon, pentru a face, cu ajutorul documentelor false hitleriste, o presiune asupra guvernului sovietic cu scopul de a smulge cesiunile teritoriale pe contul intereselor Ucrainei sovietice, Rusiei Albe și Lituaniei sovietice. Toate aceste circumstanțe au constrâns guvernul sovietic de a recunoaște că actualul guvern polon, intrând pe cale de înțelegere cu guvernul hitlerist, a încetat virtual relațiile cu U.R.S.S. și a trecut pe poziția relațiilor inamice față de U.R.S.S.“

Nota aceasta nu cuprinde numai o completă lipsă de mena-

jamente față de guvernul polonez al lui Sikorsky, acuzat, fără dovadă, de colaborare cu Germania, dar ea lovește și în prestigiul Angliei care a pornit războiul numind Polonia „un scump și prețios aliat“.

Ațtitudinea Japoniei

Declarația ambasadorului japonez din Shanghai, arată că Japonia nu va privi cu nepăsare un asalt asupra Europei, așteptând apoi să fie atacată la rândul său de coaliția aliaților.

„În cazul când Europa ar fi atacată — a precizat purtătorul de cuvânt al ambasadei — Japonia face totul pentru a-i ușura lupta. Încercând să pună în aplicare tactica de a ataca întâi Europa, anglo-saxonii săvârșesc două greșeli și anume, prima atunci când cred că Italia și Germania pot fi învinse și a doua, când își închipue că Japonia va fi o simplă spectatoare față de acest asalt“.

Un detașament sovietic la Gibraltar

Ca răspuns la îndoelile privitoare la atitudinea Angliei față de umilinta suferită cu prilejul gravului incident ruso-polonez, următor descoperirilor din pădurea Katyn, înregistrăm această scurtă telegramă:

„A produs o mare surpriză că în fortăreața Gibraltar a sosit o unitate de trupe sovietice. Deasupra lagărului acesteia, flutură steagul roșu, cu seceră și ciocanul“.

Comentariile de presă se opresc îndelung asupra acestui fapt, socotindu-l ca un act de aservire al Londrei față de Moscova, în urma bănuielii că Rușii ar urmări o pace separată. Intrucât bănuiala ar putea fi adevărată, nu ne lasă nimic să întvedem. Ceea ce contează este starea precară a imperiului britanic, care, prin guvernul său conservator, acceptă felurite acte de curtoazie față de regimul bolșevic, pentru a nu-și strica socotelile prin ruperea echilibrului de forțe.

Situația pe fronturi

Frontul din Tunisia

Cel de al doilea atac anglo-american asupra forțelor Axei alinate în zona muntoasă dintre Cap Serat și Enfidaville, deși pornit cu o mare risipă de oameni și cu multă violență, n'a putut aduce rezultatele scontate pentru aliați. Linia italo-germană a continuat să reziste cu tenacitate, așa că neînsemnatele cuceriri de spațiu obținute de englezi, americani și francezi nu pot avea vreoa influență asupra operațiunilor viitoare. Trupele Axei la rândul lor, au dat contra atacuri prin care au provocat pierderi însemnate inamicului.

O presiune deosebită au depus aliații în sectorul Bizerta, unde au urmărit să obțină calea deschisă spre șes. De altfel, acesta este și sensul luptelor ce se dau actualmente în munții Tunisiei, deoarece pe când aliații urmăresc o străpungere spre locuri drepte, unde să poată acționa din plin cu

tancurile și artileria, forțele Axei refuză să le permită acest acces, care ar necesita o nouă retragere și deci intrarea bătăliei în faza ei decisivă.

Fortând sectorul Bizertei, aliații urmăreau să obțină două rezultate în același timp: pe de o parte să ajungă la o înconjurare a orașului, iar pe de altă parte o infiltrare în spatele apărătorilor. După cum anunță însă ultimul comunicat oficial, drumul spre Bizerta este barat de forțele germane și italiene, care ocupă poziții puternic întărite.

Lupte deosebit de violente s'au dat și în sectorul Mateur, unde asalturi au fost date de trupe americane din armata a 5-a întărite cu detașamente franceze. Atacul a întâmpinat o deosebită rezistență. Operațiunile din acest sector nu s'au depărtat de zona din Vestul orașului Pont du Fahs, rămânând mai departe la 50 km Vest de acest oraș. Detașamente franceze au făcut joncțiunea cu unitățile din aripa stângă a armatei a 8-a britanice.

de **Mardare Mateescu**

Unitățile armatei a 8-a, care operează în Sud-Est, s'au apropiat de marea, cu același scop de a slăbi rezistența din sectorul Enfidaville. În momentul de față, sunt angajate lupte crâncene cu forțele germane și italiene, care apără drumul spre Tunis.

Frontul din răsărit

Frontul din răsărit se menține într'un calm relativ. La capul de pod dela gurile Kubanului, atacurile sovietice au fost din nou respinse de către apărătorii români și germani ai acestui sector. Spațiul maritim al Mării Negre, este controlat fără încetare de formațiuni ușoare navale, italiene și germane, cu scopul de a intercepta și împiedeca transporturile de trupe și aprovizionări, destinate forțelor inamice dela Sud de Novorossiisk.

În regiunea dela Vest de Kursk, sovieticii au încercat să realizeze oarecari înaintări, dar au fost respinși de către grenadierii germani, fiind siliți să se retragă pe pozițiile inițiale.

La Sud de lacul Ilmen, un detașament de grenadieri și de pioneri a pătruns în liniile inamice, provocând importante distrugerii.

În regiunea Volchov, grupuri de șoc sovietice au atacat o poziție înaintată germană, dar au fost respinse. O companie de infanterie sovietică atacând în același loc, a fost complet decimată.

Operațiuni mai demne de atențiune s'au efectuat în regiunea Bielorod, pe Donețul superior. Aci erau semnalate de mai multă vreme concentrări însemnate de trupe germane și după cum se anunță azi, forțe germane au executat o înaintare prin surprindere. Cu acest prilej au fost făcuți numeroși prizonieri. Aceștia au dat relațiuni prețioase cu privire la situația trupelor sovietice din acel sector, arătând că prin activitatea continuă a aviației germane, liniile de comunicație fiind distruse, se realizează cât se poate de greu aprovizionarea trupelor. Mai ales aprovizionarea cu alimente este defecțuoasă și acest fapt se resimte în rândurile armatei, urmând ca să aibă o deosebită însemnătate și în cadrul operațiilor viitoare.

Pe frontul finlandez nu se înregistrează nimic deosebit.

Colaboratorii

noștri sunt rugați să ne trimită articole scurte.

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Redactor responsabil
ION COLAN

Redacția și Administrația
BRAȘOV
B-dul Regele Ferdinand No. 12
TL 1613

Abonamentul anual Lei 400
Autorități și Societăți Lei 800
Membrii „Astrei“ din
comunele jud. Brașov
și refugiații săteni din
Ardealul de Nord Lei 200